

به لڳه ڪاني قورئان و سوننه سه بارهت به نادروستي حزبايه تي.

ٺاماده ڪردني
هيوا نجم الدين حيدر.

(١٤٣٢ هـ / ٢٠١١ ز)

چاپي دووهم

پېنځاسه‌ی نامېلکه

ناوې نامېلکه: به‌لگه‌کانی قورن‌ان و سوننه سه‌باره‌ت به نادروستی
حزبایه‌تی.

ناماده‌کردنی: هیوا نجم‌الدین حیدر.

ژماره‌ی سپاردن: ژماره سپاردنی (۲۵۲۹) ی وه‌زاره‌تی رۆشن‌بیری پی‌دراوه.

نۆره و سائی چاپ: دووهم – (۱۴۳۲ هـ / ۲۰۱۱ ز).

تیراژ: (۱۰۰۰) دانه.

مافی چاپ‌کردن و له‌به‌رگرتنه‌وه‌ی پارێزراوه.

بنکه‌ی بلا‌و‌کردنه‌وه:

کتیبخانه‌ی زانست
که‌لار

کتیبخانه‌ی سیمما
چه‌مچه‌مال

کتیبخانه‌ی ئیمان
سایمانی

کتیبخانه‌ی سوننه
سایمانی

کتیبخانه‌ی پیشین
هه‌ولیر

کتیبخانه‌ی صهیب
کوچه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ .
وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ (۱۰۲) ﴿۱﴾

عمران: ۱۰۲

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾
النساء: ۱

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ (۷۰) ﴿۲﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ (۷۱) ﴿۳﴾
الأحزاب: ۷۰ - ۷۱
أَمَّا بَعْدُ ...

فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرُ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ) وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

پیشگی

له قورئان و سوننه‌دا چهنده‌ها به لگه‌مان هه‌یه که موسلمانان ئاگادار ده‌که‌نه‌وه له‌وه‌ی به‌دوور بن له ته‌فره‌قه و دابه‌شبوون و حزبایه‌تی، به‌لام ئه‌و به‌لگانه زۆریک له موسلمانان پشت گوئیان خست و دابه‌شبوون بۆ چه‌ند گروپ و حزبیکی جیاواز دوا‌ی ئه‌وه‌ی که یه‌ک کۆمه‌ل بوون ، وه بوونه دوژمنی یه‌کتری دوا‌ی ئه‌وه‌ی که برای یه‌کتر بوون، وه فه‌رمانی خودا و پیغه‌مبه‌ریان عليه السلام شکاند و بوونه چه‌ند گروپ و حزبیکه‌وه، سه‌ره‌پای بوونی هه‌موو ئه‌و به‌لگانه‌ی که له قورئان و سوننه‌دا هاتبوو سبأرت به حه‌رامیه‌تی حزبایه‌تی و ته‌فره‌قه، به‌لام زۆریک له موسلمان هه‌ر سه‌ره‌کش بوون و له فه‌رمانی خودا ده‌رچوون، وه هه‌ره‌شه‌ی خودا به ئاگیانی نه‌هه‌ی‌ناوه له‌و کاره ترسناکه‌ی که کردیان له حزبایه‌تی و په‌رته‌وازه بوون، وه‌کو شیخ "محمد رشید رضا" له‌م باره‌یه‌وه ده‌فه‌رمو‌یت: "وكان يجب أن يحذر المسلمون من هذا الاختلاف أشد الحذر لكثرة ما نهامهم الله عن الاختلاف وأنذرهم العذاب عليه في الدنيا والآخرة . وقد امتثلوا أمره - تعالى - الاتحاد والاعتصام ، وانتهوا عما نهامهم عنه من التفرق والاختلاف في عصر صاحب الرسالة وطائفة من الزمن بعده ، فكانوا خير أمة أخرجت للناس ، ثم لم يلبثوا أن ذهبوا في الدين مذاهب ، وفرقوا دينهم فكانوا في شريعته مشارب ، فاقتتلوا في الدين قليلا وفي

السیاسة التي صبغوها بصبغة الدين كثيرا ، وقد تمادوا في هذا الشقاق والإختلاف فانتهوا إلى زمن صاروا فيه أبعد الأمم عن الاتفاق والائتلاف" ^(۱).

واته: ((وا پئویست بوو که موسلمان به ئاگا بن له م جیاوازی و دابه شبوونه به و په پری به ئاگا بوونه وه، له بهر زوری ئه و به لگانه ی که خودای گه وره ته فره قه و جیاوازی له سهریان قه ده غه کردوه، وه ئاگاداریانی کردوه ته وه به وه ی سزایه کی سهختیان بۆ هیه له دنیا و قیامه تدا به هوی ته فره قه وه ، بویه فره مان ی خویان جی به جی کرد له سهر ده می پیغه مبه ر عليه السلام "سه رده می هاوه لآن" و ماوه یه ک دوا ی ئه و ئه و سهر ده مه، به شیوه ی یه ک ریزی و یه کگرتن و دوورکه وتنه وه له وه ی قه ده غه ی کردبوو له سهریان له ته فره قه و جیاوازی ، بویه باشتین ئوممه تن که هاتبیتنه سهر زه وی، به لام ئه وه نده ی پی نه چوو له ئایندا چه ندها ریچکه په یدابوو، وه موسلمانان دینه که ی خویان پارچه پارچه کرد و له شه ریعه تدا چه ندها ریږه و په یدابوو، وه له سهر دین کوشتاری یه کیان کرد به شیوه یه کی که م، به لام له سهر سیاست که به شیوه ی دین دایان رشت بوو کوشتاری یه کیان کرد به شیوه یه کی زور، وه له سهر ئه م

^(۱) تفسیر المنار (۳ / ۷-۸).

جياوازي و ناكوكي يه بهرده وام بوون تا گه شتنه سهرده ميک
"سهرده مي ئيستا" که تييدا دوورترين ئوممه تن له يه کگرتن و يه ک
ريزيه وه))

به لام له گه ل بووني ئەم دابهش بوون و ته فره قه يه له نيو ئوممه تي
ئيسلاميدا ، کۆمه ليک له موسلمان له سهر ئايينه راسته قينه که ي ئيسلام
مانه وه به بي دابهشبوون و ته فره قه ، که ئەوانهش بريتين له کۆمه لي ئه هلي
سوننه و ئەهلي حه ديس و سه له فيه کان، هه ر بويه يه کگرتن و جه ماعه ت و
يه ک کۆمه لي يه کيکه له خه سلته هه ره دياره کانيان که له هه موو
سهرده ميکدا پي ي دهناسرين ، وه کو شيخي ئيسلام "ابن تيميه" له م
باره يه وه ده فره رمويث: "فَالثَّبَاتُ وَالِاسْتِقْرَارُ فِي أَهْلِ الْحَدِيثِ وَالسُّنَّةِ
أَضْعَافُ أَضْعَافِ أَضْعَافِ مَا هُوَ عِنْدَ أَهْلِ الْكَلَامِ وَالْفَلَسَفَةِ.....

وَأَيْضًا تَجِدُ أَهْلَ الْفَلَسَفَةِ وَالْكَلَامِ أَعْظَمَ النَّاسِ افْتِرَاقًا وَاخْتِلَافًا مَعَ
دَعْوَى كُلِّ مِنْهُمْ أَنَّ الَّذِي يَقُولُهُ حَقٌّ مَقْطُوعٌ بِهِ قَامَ عَلَيْهِ الْبُرْهَانُ . وَأَهْلُ
السُّنَّةِ وَالْحَدِيثِ أَعْظَمُ النَّاسِ اتِّفَاقًا وَائْتِلَافًا وَكُلُّ مَنْ كَانَ مِنَ
الطَّوَائِفِ إِلَيْهِمْ أَقْرَبَ كَانَ إِلَى الْإِتِّفَاقِ وَالِائْتِلَافِ أَقْرَبَ"^(١)

ههروه ها ئيمام "عبدالله بن المبارك" دهفه رموئيت: "أهل الحق ليس فيهم اختلاف"^(۱) واته: "شوئينكه وتوانى حق جياوازى و ناكوكى نيه له نيوانياندا"

به هه مان شيوه ته فرهقه و په رته وازه بوون بوته نيشانه يه كى روون و ئاشكراى زؤريك له حزب و گروه گومراكان به شيوه يه ك به رده وام ناكوكن له گه لا يه كتردا ، وه هه ريه كه و مه زه ب و بيروپاى خوى هه يه جياواز له وانى تر ، وه هه ر به مهش ده يان ناسيته وه وه كو ئيمام "مطرف بن الشخير" رحمته الله دهفه رموئيت: "لو كانت الأهواء كلها واحدا لقال القائل: لعل الحق فيه، فلما تشعبت وتفرقت عرف كل ذي عقل أن الحق لا يتفرق"^(۲)

واته: ((ئه گه ر شوئينكه وتوانى هه واو و ئاره زوو "ئه هلى بيدعه" هه موويان يه ك كؤمه ل بوونايه ، ئه وه نزيك بوو كه سيك بلئت : له وانه يه حق لاي ئه وان بيئت، به لام كه دابه شبوون و ته فرهقه يان تئكه وت هه موو خاوه ن عه قلئيك پئيانى زانى كه حق و شوئينكه وتوانى حق داشبوون و ته فرهقه ي تئناكه ويئت))

^(۱) تفسير الطبري - (۱۵ / ۵۳۳)

^(۲) جامع بيان العلم وفضله (۲ / ۱۷۸)

به لام سهیر له وه دایه که سانیك ئه مړو به ناو دینه وه ته فرهقه حه لال ده کهن و خه لکی بانگ ده کهن بو حزبایه تی ، وه به مه شه وه ناو هستن به لکو درایه تی ئه و که سانه ده کهن که ده لئین حزبایه تی و ته فرهقه دروست نی یه ، له هه مووی سهیر تر ئه وه یه گویم له ئه ندامیکی یه کیك له حزبه ئیسلامیه کانی کوردستان بوو له وتاریکیدا دهیوت: "نکۆلی کردن له حزبایه تی"^(۱) یه کیکه له نیشانه کانی ئاخر زه مان "!!".

بویه به باشم زانی له م نامیلکه یه دا گرنگترین ئه و به لگانه ی که له قورئان و سوننه هاتوو نه قل بکه م سه بارهت به نا دروستی حزبایه تی و ته فرهقه ، پاشان به ته فسیر و شهرحی زانایانی ئیسلام ئایهت و فه رموو ده کان روون بکه مه وه ، به ئومیدی ئه وه ی چ تر موسلمانان نه که ونه داوی حزب و گروه گومراکانه وه ، وه به دور بن له ته فرهقه و جیاوازی.

حیدر نجم الدین حیدر

^(۱) به و شیوه ی ئه و ده یكات !!.

بەلگەکانی قورئان و سوننە سەبارەت بە نادروستی حزبایەتی

١- لە قورئانی پیرۆزدا:

بەلگەی یەکەم:

﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ
وَكَانُوا شِيعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾﴾ الروم: ٣١ - ٣٢

لەم ئایەتە پیرۆزەدا خودای گەورە موسڵمانان ئاگادار دەکاتەوە
لەوێ کە نەکەن هەنگاو و شوێن پێی موشریکەکان هەلگرن بەوێ
لە دینە پاکەکە ی خۆیان کە ئیسلامە لابەدن و بێن بە چەند حزب و
گروپی و تەفرەقەیان تێ بکەوێت ، پاشان هەریەکەیان بە
بەرنامەکە ی خۆی دلخۆش بێت و خۆی بەحەق و بەرامبەر بە ناحەق
بزانێت ، بەمەش موسڵمانان پەرتەوازه بکریڤ بۆ چەند گروپ و
حزبکی جیاواز و دوور لەیەکتر.

تەفسیری زانایان بۆ ئایەتەکە:

شیخ "ناصر السعدی" (رحمەلله) لە تەفسیری ئەم ئایەتە پیرۆزەدا
دەفەرمویت:

((وفي هذا تحذير للمسلمين من تشتتهم وتفرقهم فرقا كل فريق
يتعصب لما معه من حق وباطل، فيكونون مشابهين بذلك للمشركين في
التفرق بل الدين واحد والرسول ﷺ واحد والإله واحد.

وأكثر الأمور الدينية وقع فيها الإجماع بين العلماء والأئمة، والاخوة
الإيمانية قد عقدها الله وربطها أتم ربط، فما بال ذلك كله يُلغى ويُنسى
التفرق والشقاق بين المسلمين على مسائل خفية أو فروع خلافية يضل
بها بعضهم بعضاً، ويتميز بها بعضهم عن بعض؟

فهل هذا إلا من أكبر نزغات الشيطان وأعظم مقاصده التي كاد بها
للمسلمين؟

وهل السعي في جمع كلمتهم وإزالة ما بينهم من الشقاق المبني على
ذلك الأصل الباطل، إلا من أفضل الجهاد في سبيل الله وأفضل
الأعمال المقربة إلى الله؟^(۱)

واته: ((لهم نايه ته پیرۆزه دا ئاگادار کردنه وهیهك ههیه بو
موسلمانان له ته فرهقه و دابه شبوونیان ، به شیوهیهك ههركومه ئیك
دهمارگیرى هه بیته بو ئه و حهق و باتله ی كه لای خویه تی، به مهش
موسلمانان هاوشیوهی موشریكه كان ده بن له ته فرهقه دا، چونكه دین
یهك دینه، وه پیغه مبه ر^{الله} یهك پیغه مبه ره، وه خودا یهك خودایه .

وه زۆریك له كاره ئاینیه كان ئیجماعی له سه ره له نێوان زانایان و
پیشه وایانی ئیسلامدا، وه خودای گه وره برایه تی ئیمانێ له نێوان
موسلماناندا جیگیرى کردوه به جوانترین شیوه، به لام كه سانیک

^(۱) تفسیر السعدی - (ج ۱ / ص ۶۴۱).

هیه گوی بهمه نادهن و ئهم برایه تی یه پشت گوی ده خهن، وه ته فره قه و دووبه ره کی له نیوان موسلماناندا دروست ده کهن له سه ر بنه مای چهنه د بابه تیکی وورد یان بابه تی خیلانی، به شیویه ک هندیکیان هندیکی تریان گومرا ده کهن، وه هندیکیان له هندیکی تریان جیا ده کهنه وه.

ئایا ئهم کاره گه وره ترین فیل و مه رام و مه بهستی شهیتان نییه که دهیه ویت به موسلمانانی بکات؟

وه ئایا هه ولدان بو یه کخستنی موسلمان و لابرندی ناکوکی نیوانیان که له سه ر بنه مایه کی باتل بونیات نراوه، گه وره ترین جیهاد و تیکووشان نییه له پیناو خوا دا؟، وه باشترین کرده وه نییه که نزیکه ره وه بیت له خودای گه وره ؟).

ئیمامی "ابن جریر الطبری" (رحمته) له تهفسیری ئهم ئایه ته دا ده فره مویت:

((وقوله: "مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا" يقول: ولا تكونوا من المشركين الذين بدلوا دينهم، وخالفوه ففارقوه، "وكانوا شِيعًا" يقول: وكانوا أحزابا فرقا كاليهود والنصارى))^(۱).

^(۱) تفسیر الطبری - (ج ۲۱ / ص ۴۲).

واته: ((له موشریکه کان مه بن، ئه وانه ی که ئایینه که ی خو یان
مه لگێزایه وه پاشان سه ریچی یان کرد و ته فره قه یان تی که وت، وه
بوونه چه ند حزب و فیره قه یه که وه کو جو له که و گا ور))

ئیمامی "محمد بن علی الشوکانی" له ته فسیری ئه م ئایه ته دا
ده فه رمو یت:

((أي لا تكونوا من الذين تفرقوا فرقا في الدين يشاع بعضهم بعضا
من أهل البدع والأهواء))^(۱).

((واته: له وان ه مه بن که ته فره قه یان نایه وه له ئایندا ، وه بوونه چه ند
گروپ و حزبیك ، له ئه هلی بیده و هه واو ئاره زوو)).

ئیمامی "ابن کثیر" (رحمته الله) له ته فسیری ئه م ئایه ته پیرو زه دا
ده فه رمو یت:

((فأهل الأديان قبلنا اختلفوا فيما بينهم على آراء ومَلل باطله، وكل
فرقة منهم تزعم أنهم على شيء...))

**وهذه الأمة أيضاً اختلفوا فيما بينهم على نحل كلها ضلالة إلا
واحدة، وهم أهل السنة والجماعة، المتمسكون بكتاب الله وسنة رسول**

^(۱) فتح القدير - (ج ۴ / ص ۲۲۵).

الله صلى الله عليه وسلم، وبما كان عليه الصدر الأول من الصحابة والتابعين، وأئمة المسلمين في قديم الدهر وحديثه، كما رواه الحاكم في مستدركه أنه سئل عليه السلام عن الفرقة الناجية منهم، فقال: ما أنا عليه [اليوم] وأصحابي^(۱).

واته: ((ئوممهت و ميلله تانى پيش ئيمه جياوازي كهوته نيوانيانه وه له سهر بيروبوچوون و بيروباوه پى باتل، وه هر گروه پيكيان واى ده زانى خوئى له سهر حقه.

وه هر روه ها ئم ئوممه ته ش جياوازي كهوته نيوانيانه وه كه هه مووى گومر ابونونه ته نها يه كه دانه يان نه بيت، ئه وانه ش ئه هلى سوننه و جه ماعه ن؛ ئه وانه ي كه ده ست گرتوون به په رتوو كه كه ي خوداى گه وره و سوننه تى پيغه مبه رى خودا وه ﷺ، وه به وه ي كه موسلمانانى چه رخی يه كه م له ها وه لان و شوينكه وتوانيان، وه له پيشه وايانى ئيسلام له كوون و تازده له سهرى بوونه، وه ك ئيمامى حاكم له په رتوو كى "المستدرك" دا ريوايه تى كردوه، كه وا پرسيار كرا له پيغه مبه رى خودا ﷺ سهاره ت به كو مه لى رزگار بوو له نيو ئه و گروه پانه دا، فه رمووى: ئه وانه كه له سهر ئه و ري بازه ن كه ئه مړو من و ها وه لانى له سهره)).

^(۱) تفسير القرآن العظيم لابن كثير - (ج ۳ / ص ۴۳۴).

به لگه ی دووهم:

﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ (۱۵۹) الأنعام: ۱۵۹

له م ئايه ته پيرۆزه دا خودای گه وره پيغه مبهري خودا ﷻ ئاگادار ده کاته وه له وهی خوی به دور بگريت له وانه ی دینی خودايان پارچه پارچه کردوه (که يهود و نه صارايه) ، وه ئاگاداری ده کاته وه له وهی که به هيچ شيوه يه که له گه ليان نه بيت، چونکه يهود و نه صارايه دینی خودايان هه لگيرايه وه و گورپيان، پاشان خويان بوونه چهنه گروپ و حزبيک و دژايه تی يه کتريان ده کرد.

وه ئه مه ش هه ره شه يه که بۆ ئوممه تی پيغه مبهري خودا ﷻ له وهی که نه کهن وه کو يهود و نه صارايه ته فره قه يان تی بکه ويّت، پاشان به هوی ئه و کار وه تووشی سزای خودای گه وره بين.

ته فسیری زانايان بۆ ئايه ته که:

- ئيمامي "ابن کثير" (رحمته الله) له ته فسیری ئه م ئايه ته پيرۆزه دا ده فه رمويّت:

«والظاهر أن الآية عامة في كل من فارق دين الله وكان مخالفاً له،

فإن الله بعث رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله، وشرعه واحد لا اختلاف فيه ولا افتراق، فمن اختلف فيه { وَكَانُوا شِيعًا } أي: فرقاً كأهل الملل والنحل - وهي الأهواء والضلالات - فالله قد برأ

رسوله مما هم فيه. وهذه الآية كقوله تعالى: ﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ الشورى: ۱۳ ، وفي الحديث: "نحن معاشر الأنبياء أولاد علات، ديننا واحد".

فهذا هو الصراط المستقيم، وهو ما جاءت به الرسل، من عبادة الله وحده لا شريك له، والتمسك بشريعة الرسول المتأخر، وما خالف ذلك فضلالات وجهالات وآراء وأهواء، الرسل بُراء منها، كما قال: { لَسْتُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ }^(۱).

واته: ((رواآله تی ئایه ته که به شیوه کی گشتی هه مو ئه وانه ده گریته وه که ته فره قه یان کردووه ته نیو ئاینی خوداوه و سه ریچی دینی خودایان کردووه، چونکه خودای گه وره پیغه مبه ره که ی صلی الله علیه و آله ناردووه به هیدایهت و ئاینی راستی بو ئه وهی ئاینه که ی خوئی سه ربخات به سه ره مو ئاینه کانی ترده، وه شه ریعه تی خودا یه که شه ریعه ته به بی جیاوازی و ته فره قه، وه هه رکه سیك جیاوازی و ته فره قه دروست بکات وهک میلله تانی تر، نه وه خودای گه وره پیغه مبه ره که ی خوئی لی بهری کردووه له وهی نه وان ده یکه ن له ته فره قه و دابه شبوون.

^(۱) تفسیر ابن کثیر - (ج ۲ / ص ۱۹۷).

وه ئه م ئایه ته ش وه کو ئه و ئایه ته وایه که خودای گه و ره ده فه رمویت: ﴿سَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ الشوری: ۱۳ وه فه رمووده ی: "نحن معاشر الأنبياء أولاد علات، دیننا واحد"

ئه مه ش ریگای راسته؛ ئه وه ی که پیغه مبه ران عليه السلام هیناویانه؛ له په رستنی خودا به تاك و ته نیا و بی شه ریکی، وه ده ست گرتن به ئاینی کۆتا پیغه مبه ره وه عليه السلام، وه هر شتیکیش پیچه وانه ی ئه و به رنامه یه بیّت، ئه وه گو مپرای و نه فامی و بیروپا و هه واو ئاره زوه، وه پیغه مبه رانیش لی به رین وه کو خودای گه و ره "سه بارهت به پیغه مبه ری خودا عليه السلام" فه رمووی: له ئه وان و له گه ل ئه وان نیت له هیچ شتی کدا)).

● "أبو حيان الأندلسي" (رحمته) له ته فسیری ئه م ئایه ته پیروژه دا ده فه رمویت:

((لما ذكر تعالى أن صراطه مستقيم ونهى عن اتباع السبل وذكر موسى عليه السلام وما أنزل عليه وذكر القرآن وأمر باتباعه وذكر ما ينتظر الكفار مما هو كائن بهم، انتقل إلى ذكر من اتبع السبل ففترقت به عن سبيل الله لينبئه المؤمنين على الائتلاف على الدين القويم، ولئلا

يختلفوا كما اختلف من قبلهم من الأمم بعد أن كانوا متفقين على الشرائع التي بعث أنبياءهم بها....

افتراق النصرای إلى ملكية ويعقوبية ونسطورية وتشعبوا إلى اثنين وسبعين فرقة وافتراق اليهود إلى موسوية وهارونية ودادية وسامرية وتشعبوا إلى إحدى وسبعين فرقة ، وافتراق هذه الأمة إلى ثلاث وسبعين فرقة كلها في النار إلا من كان على ما عليه الرسول وأصحابه^(۱).

واته : ((کاتیک خودای گه وره روونی کرده وه که ریگا که ی ئه و ریگا راسته که یه، وه نه هی کرد له شوینکه وتنی ریچکه و ریبازه کانی تر، وه باسی موسای کرد ﷺ و ئه وه ی بوی دابه زیوه، وه باسی قورئانی کرد و فه رمانی کرد به شوینکه وتنی ، وه باسی ئه وه ی کرد که کافران چاوه پروان له وه ی که پیی ده گهن، پاشان چووه سهر باسکردنی ئه وان ه ی شوینی ریچکه کان ده که ون، که به هوی ئه م کاره یانه وه ته فره قه یان تی ده که ویت و لاده دهن له ریگای خودا، ئه م باس کردنه ش بو ئه وه یه که ئیمانداران ناگادار بکاته وه له وه ی که ده بییت یه کگرتوو بن له سهر ئایینی خودا، وه نه که ن جیاوازی و ته فره قه یان تی بکه ویت، وه کو چۆن ئوممه تانی پیش ئه وان جیاوازی و ته فره قه یان تی که وت له دوا ی ئه وه ی که یه که دهن گ بوون له سهر شه ریه ته کان که خودای گه وره پیغه مبه رانی پی نارد بوو.....

(۱) تفسیر البحر المحیط (ج ۴/ص ۲۶۰).

گاواره کان دابهش بوون بۆ مه له کیه و یه عقوبیه و نهستوریه، پاشان بوون به هفتا و دوو فیرقه ، وه جووله کهش دابهش بوون بۆ موسه و ییه و هارونیه و داودیه و سامریه، وه ئه مانهش بوونه هفتا و یه ک فیرقه ، وه ئه م ئوممه تهش دابهش ده بیّت بۆ هفتا و سی بهش ، که هه موویان بۆ ناو ئاگرن ته نها ئه وانه نه بیّت که له سه ر ئه و ریبازهن که پیغه مبه ر ﷺ و هاوه لانی له سه ر بووه)).

● شیخ "عبدالرحمن بن ناصر السعدي" (رحمته الله) له ته فسیری ئه م ئایه ته پیروژه دا ده فه رمویت:

((یتوعد تعالی الذین فرقوا دینهم، أي: شتتوه وتفرقوا فيه، وكلُّ أخذ لنفسه نصيباً من الأسماء التي لا تفيد الإنسان في دینه شیئا، کالیهودیة والنصرانية والمجوسية. أو لا یکمل بها إيمانه، بأن يأخذ من الشریعة شیئا ویجعل دینه، ویدع مثله، أو ما هو أولى منه، كما هو حال أهل الفرقة من أهل البدع والضلال والمفرقین للأمة.

ودلت الآية الکریمة أن الدین یأمر بالاجتماع والائتلاف، وینهی عن التفرق والاختلاف فی أهل الدین، وفی سائر مسائله الأصولیة والفروعیة.

وأمره أن یتبرأ ممن فرقوا دینهم فقال: ﴿لَسْتُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ﴾ (الأنعام: ۱۵۹) أي لست منهم ولبسوا منك، لأنهم خالفوك وعاندوك. ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ

﴿الأنعام: ۱۵۹﴾ يردون إليه فيجازيهم بأعمالهم ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

﴿الأنعام: ۱۵۹﴾^(۱).

واته: ((خودای بهرز و بلند به لئینی تۆله سهندنه وهی داوه به وانهی که دینه که یان په رته وازه کردووه و تفره قه یان دروست کردووه، وه هه ریه که یان ناویکی بۆ خۆی داناوه که ئه و ناوانه هیچ سوودیک به مروّف ناگه یه نیت له دینه که یدا، وه کو ناوی یه هودیه ت و نه صارنیه ت و مه جوسییه ت، یان به ناو لی نانیک که ئیمان پیی کامل نابیت، به شیوه یه که به شیک له شه ریعه ت و هرگرن و بیکه ن به دین و واز له و به شه که ی تری به یئن، یان واز له به شیکی گرنگتر به یئن، که ئه مه ش حالئ ئه هلی تفره قه یه له ئه هلی بیدع و گومرایی و ئه وانه ی که ئوممه تیان په رته وازه کردووه.

وه ئه م ئایه ته پیروژه ده لاله ت ده کات له سه ره ئه وه ی که ئایینی ئیسلام فه رمان ده کات به یه کبوون و یه کگرتن، وه ری گری ده کات له ته فره قه و جیاوازی له نیوان موسلماناندا، وه ری گری ده کات له ته فره قه و ناکوکی له هه موو بابیه ته ئوصوئی و فه رعیه کاندا.

وه خودای گه وره فه رمانی کردووه به پیغه مبه ر ﷺ که خۆی به ری بکات له وانه ی که ئایینه که یان په رته وازه کردووه، بۆیه ده فه رمویت:

^(۱) تفسیر السعدی (ج ۱/ ص ۲۸۲).

﴿لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ﴾ (الأنعام: ۱۵۹) واته تۆ له وان نیت، وه ئه وانیش له تۆ نین، چونکه ئه وان سه ریچی و ململانی له گه ل تۆ دا ده کهن، پاشان ئه وان بۆ لای خودا ده گه پینه وه ئه و کاته پاداشتیان ده داته وه به پیی کرده وه کانیاں)).

- شیخ "محمد رشید رضا" (رحمته الله علیه) له ته فسیری ئه م ئایه ته پیروژه دا ده فه رمویت:

((وجملة القول في تفسير الجملة أن المراد بالذين فرقوا دينهم وكانوا شيعا أهل الكتاب والمراد بجعل الرسول صلى الله عليه وسلم بريئا منهم تحذير أمته من مثل فعلهم ، ليعلم أن من فعل فعلهم من هذه الأمة فالرسول صلى الله عليه وسلم بريء منهم بالأولى لا كما يزعم بعض الجاهلين المضلين من أن ما ورد في الكتاب والسنة من صفات الكفار وأفعالهم خاص بهم فإذا تلبس به المسلمون لا يكون حكمهم فيه كحكم من قبلهم ، كأن الله تبارك وتعالى أباح للمسلمين الشرك والكفر والنفاق والبدع والضلالات ، وضمن لهم جنته ورضوانه بمجرد انتسابهم إلى الإسلام ، أو إلى مذهب زيد أو عمرو من علماء الكلام ، وهذا هدم لكتاب الله تعالى وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم وسيرة المهتدين بهما من خير القرون .

ثم بين تعالى عاقبة هؤلاء المفرقين لدينهم بقوله :

﴿إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ (الأنعام: ۱۵۹) أي إنه عز وجل هو الذي يتولى وحده أمر جزائهم على مفارقة دينهم والتفريق له في الدنيا بما مضت به سنته في الاجتماع البشري من ضعف المتفرقين، وفشل المتنازعين، وتسلط الأقوياء عليهم ولبسهم شيعا يذيق بعضهم بأس بعض، بما تثيره عداوة التفرق بينهم من التقاتل والحروب^(۱).

واته: ((کۆتا قسه له ته فسیر کردنی ئهم ئایه ته دا ئه وه یه که مه به ست به وان هی ئاینه که یان په رته وازه کردوو و بوونه ته چه ند حزیب و گروپی که وه؛ ئه هلی کیتابه، وه مه به ست له وه ی که خودای گه وره پیغه مبه ری ﷺ لییان به ری کردوو ئه وه یه که ناگاداری ئوممه تی پیغه مبه ری ﷺ بکاته وه له ئه نجامدانی هاوشیوه ی کرداری ئه وان" که ته فره قه و حزبیایه تی"، بۆ ئه وه ی بزانی که وا هه رکه سیك له م ئوممه ته دا هاوشیوه ی کرداری ئه وان ئه نجام بدات و ته فره قه دروست بکات، ئه وه پیغه مبه ری ﷺ لی ی به ری یه، نه وه کو وه ک هندی نه زانی گومپرا که ر گومان ده بن که ئه وه ی له قورئان و سوننه دا هاتوو له باس کردنی سیفات و کرده وه ی کافران تاییه ته به کافران خویانه وه!!، وه ئه گه ر موسلمانان تووش بوون به و

(۱) تفسیر المنار للشیخ محمد رشید رضا (ج ۸ / ص ۱۹۱).

سیفاتانه ئه وه حوکمیان حوکمی ئه وانه ی پیش خۆیانیان نیه "که
یه هود و نه صارایه"

وه کو ئه وه ی خودای بهرز و پیروژ شیرک و کوفر و نیفاق و بیدعه و
گومرایی حه لال کردبیّت بۆ موسلمانان !!، وه به ههشت و رازی
بوونی خۆی بۆیان مسۆگەر کردبیّت ته نها به وه ی خۆیان دهنه پال
ئیسلام !!، یان خۆیان دهنه پال مه زه به ی زهید و عه مر له
زانایانی ئه هلی که لام !!، ئه مهش خۆی بۆ خۆی پوو خاندن و
له ناو بردنی قورئانه که ی خودا و سوننه تی پیغه مبه ره که ی ﷺ و
سیره ی هیدا ترا وه کانی باشترین چه رخه کانی ئیسلامه .

پاشان خودای گه وره پاشه روژی ئه وانه ی که ته فره قه یان دروست
کردوه له دینه که یاندا روون ده کاته وه و ده فه رمویت: ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُمْ
إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ الأنعام: ۱۰۹ واته خودای ﷻ به ته نها
خۆی به پر سیاریتی تۆ له سه ندنه وه ی "له قیامه تدا" هه یه له وانه ی که
دینه که یان په رته وازه کردوه، وه له دونیا شدا جیاوازی ده خاته
نیوانیا نه وه له جیات یه کبوونیان، وه لاوازی په رته وازکاران و
دۆراندنی نا کۆکی کاران و زالبوونی به هیزه کان به سه ریاندا دروست
ده کات، وه په رته وازه یان ده کات بۆ چه ند گروپی که هه ندیکیان به
هه ندیکی تریان ئازار ده دات به دروست کردنی دوژمنایه تی
له نیوانیاندا به ریگه ی شه پ و کوشتار))

به لگه ی سنییه م :

﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ

عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۱۰۵﴾ آل عمران: ۱۰۵

خودای گه وره له م ئایه ته پیروزه دا موسلمانان ئاگادار ده کاته وه له وهی نه که ن وه کو میلله تانی پییش خو یان ته فره قه یان تی بکه ویت و جیاوازی بکه ویت نه یوانیانه وه، دواى ئه وهی دینی خودایان بو هات و بو یان روون بوویه وه. پاشان خودای گه وره ئاگادارمان ده کاته وه له وهی که ئه و جوړه که سانه سزایه کی سهختیان بو هه یه له پوړی قیامه تدا.

ته فیسری زانایان بو ئایه ته که :

- ئیمامی "ابن جریر الطبری" له ته فیسری ئه م ئایه ته دا ده فه رمویت:

((یعنی بذلك جل ثاؤه: "ولا تكونوا"، یا معشر الذین آمنوا "كالذین تفرقوا" من أهل الکتاب "واختلفوا" فی دین الله وأمره ونهی "من بعد ما جاءهم البینات"، من حجج الله، فیما اختلفوا فیهِ، وعلموا الحق فیهِ فتعمدوا خلافه، وخالفوا أمر الله، ونقضوا عهدہ وميثاقه جراءة علی الله "وأولئک لهم"، یعنی: وهؤلاء الذین تفرقوا، واختلفوا من أهل الکتاب من بعد ما جاءهم "عذاب" من عند الله "عظیم"، یقول جل ثاؤه: فلا تتفرقوا، یا معشر المؤمنین، فی دینکم تفرق هؤلاء فی

دینهم، ولا تفعلوا فعلهم، وتستنوا فی دینکم بسنتهم، فیکون لکم من عذاب الله العظیم مثل الذی لهم)^(۱).

واته: ((ئهی کۆمه لی ئیمانداران وه کو ئه هلی کیتاب مه بن که ته فره قه و جیاوازی که وته نئوانیانه وه له بواری ئاین و فره مان و نه می یه کانی خودای گه وره دا، دوی ئه وه ی روونکردنه وه یان بۆ هات له به لگه کانی خودای گه وره ، که له و به لگانه دا جیاوازی که وته نئوانیانه وه له گه ل ئه وه شدا حه قیان ده زانی، به لام به ئه نقه ست سه ریپچیان ده کرد، وه سه ریپچی فره مان ی خودایان کرد و به لئین و په یمانه که یان شکاند وه ک چا و نه ترسیه ک به رامبه ر به خودای گه وره .

وه ئه وانه ی ته فره قه و جیاوازی یان تی که وت له ئه هلی کیتاب دوی ئه وه ی حه قیان بۆ روون بوویه وه ، ئه وانه سزایه کی سه ختیان بۆ هه یه له لایه ن خودای گه وره وه .

خودای گه وره ده فره مویت : ئهی کۆمه لی ئیمانداران ته فره قه و جیاوازی تان تی نه که ویت له ئاینه که تاندا، به شیوه ی ته فره قه و جیاوازی ئه هلی کیتاب له دینه که یاندا ، وه هاوشیوه ی کار و کرداری ئه وان ئه نجام مه دن و ریبازی ئه وان هه لمه گرن ، به مه ش تووشی سزای خودای گه وره به ن وه کو چۆن ئه وان تووشی بوون))

^(۱) تفسیر الطبری (ج ۴/ ص ۳۹).

ههروه ها ئیمامی "ابن جریر الطبری" له ئیبن عباسه وه ده یگێڕێته وه که له تهفسیری ئه م ئایه ته پیرۆزه دا فه رموویه تی: ((أمر الله -جل ثناؤه- المؤمنين بالجماعة، فمنهاهم عن الاختلاف والفرقة، وأخبرهم انما هلك من كان قبلهم بالراء والخصومات في دين الله)).

واته: ((خودای گه وه ره فه رمانی کردوه به ئیمانداران که جه ماعه ت و یه ک کۆمه ل بن، له گه ل ئه وه شدا ته فره قه و جیاوازی لئ قه ده غه کردوون، وه ئاگاداری کردوون که وا ئوممه تانی پییش ئه وان له ناوچوون به هوی ده مه قاله و ناکوکی نیوانیا نه وه))

• ئیمامی "ابن کثیر" (رحمته) له تهفسیری ئه م ئایه ته پیرۆزه دا ده فه رمویت:

((ينهي تبارك وتعالى هذه الأمة أن يكونوا كالأمم الماضين في إفتراقهم وإختلافهم وتركهم الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر مع قيام الحجة عليهم))^(۱).

واته: ((خودای گه وه ره قه ده غه ی کردوه که ئه م ئوممه ته هاوشیوه ی ئوممه تانی رابردو بیت له ته فره قه و جیاوازیاندا ، وه له وازهینان له فه رمان کردن به چاکه و ریگری کردن له خراپه ، دوا ی ئه وه ی که حق و راستیان بۆ روون کرابویه وه)).

^(۱) تفسیر ابن کثیر (ج ۱/ ص ۳۹۱).

- ئیمامی "جلال الدین السیوطی" (رحمته) له تهفسیری ئەم ئایه ته پیروزه دا دهفه رموئیت:

((نهی الله أهل الإسلام أن يتفرقوا ويختلفوا كما تفرقوا واختلف أهل الكتاب .....))

وأخرج عبد بن حميد عن الحسن قال : كيف يصنع أهل هذه الأهواء الخبيثة بهذه الآية في آل عمران ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ قال : نبذوها ورب الكعبة وراء ظهورهم))^(۱).

واته : ((خودای گه وره قه دهغه ی کردوو له موسلمانان کهوا ته فره قه و جیاوازییان تی بکه ویت وه کو چۆن ئەهلی کیتاب ته فره قه و جیاوازییان تی کهوت .....))

(عبد بن حمید) له حه سه نه وه گپراویه تیه وه که حه سه نی به صری فه رموویه تی: شوینکه وتوانی ئەم هه واو و ئاره زوو خراپانه چی له م ئایه ته ده که ن که له سوره تی آل عمران دا هاتوو که خودای گه وره ده فه رموئیت: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ (آل عمران: ۱۰۰)، فه رمووی : سویند به پهروه ردگاری که عبه فری ده ده نه پشتیان وه و پشت گوئی ده خه ن)).

^(۱) الدر المنثور (ج ۲/ص ۲۸۹).

- خاوه نی ته فسیری "التفسیر المیسر" له ته فسیری ئهم ئایه ته دا ده فهرمویت:

((أي : ولا تكونوا -أيها المؤمنون- كأهل الكتاب الذين وقعت بينهم العداوة والبغضاء فتفرقوا شيعاً وأحزاباً، واختلفوا في أصول دينهم من بعد أن اتضح لهم الحق، وأولئك مستحقون لعذابٍ عظيم موجه))^(۱). ""

((واته : ئه ی ئیمانداران وهك ئه هلی کیتاب "گاور و جوله که" مه بن، ئه وانه ی که دوژمنایه تی و رق و کینه که وته نیوانیان ه وه، بویه دابهش بوون بو چه ند گروپ و حزبیك ، وه جیاوازییان دروست کرد له بنچینه ی ئاینه که یاندا ، دوا ی ئه وه ی که حه ق و راستیان بو روون بویه وه ، به مهش شایسته ی سزایه کی گه وره ی به ئیشن))

^(۱) التفسیر المیسر - (ج ۱ / ص ۴۰۴).

به لگه ی چواره دم :

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (الأنعام: ۱۵۳)

له م ئايه ته پيرۆزه دا خودای گه وره ريگای راستی روون کردووه ته وه پاشان فه رمانمان پی ده کات که شوینی بکه وین ، وه هه رووها ريچکه ی گومرایی روون کردووه ته وه "که بریتیه له هه مووئه و ريگایانه ی که خه لکی دوور ده خه نه وه له ئایینی ئیسلامی راسته قینه " پاشان فه رمانمان پی ده کات که لی ی به دوور بین، چونکه هوکاره بو گومرایی و دوور که وتنه وه له ريگای خودا، وه ئه مهش ئاموزگاری خودایه بو که سانیک که له خودا بترسن.

ته فیسری زانایان بو ئايه ته که :

- ئیمامی "ابن کثیر" (رحمته الله علیه) له ته فیسری ئه م ئايه ته دا ده فه رموئیت :
 ((يشير إلى الحديث الذي قال الإمام أحمد، وعبد بن حميد جميعا - واللفظ لأحمد: حدثنا عبد الله بن محمد - وهو أبو بكر بن أبي شيبة - أنبأنا أبو خالد الأحمر، عن مجالد، عن الشعبي، عن جابر قال: كنا جلوساً عند النبي صلى الله عليه وسلم، فخط خطاً هكذا أمامه، فقال: "هذا سبيل الله". وخطين عن يمينه، وخطين عن شماله، وقال: "هذه سبيل الشيطان". ثم وضع يده في الخط الأوسط، ثم تلا هذه الآية: ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي

مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾ (الأنعام: ١٥٣)

واته: ((ئهم ئایه ته ئیشاره ت ده کات به فه رموده یه ک که ئیمامی ئەحمەد و عەبدی کوری حومەید گێڕاویانە ته وه، وه له فزه که هی ئیمامی ئەحمەد، که ده فه رموون: عبدالله ی کوری "حمد" که "أبو بکر بن أبي شيبه" یه، خه به ری پێ داوین له "أبو بکر الأحمر" وه، ئەویش له "مجاهد" وه، ئەویش له "الشعبي" وه، ئەویش له "جابر" وه که ده فه رموئیت: ئیمه دانیشتبووین لای پیغه مبه ر ^{الطائفة} ^{والدینة} به م شیویه هیلکی راستی کیشا له پیش خۆیدا و فه رمووی: ئەمه ریگای خودایه، وه دوو هیلکی کیشا لای راستی هیلکه راسته که وه، وه دوو هیلکی لای چه پیه وه و فه رمووی: ئەمه ریگای شه یتانه، پاشان ده ستی هیئا به سه ر هیلکی ناوه راست "هیلکه راسته که" و ئەم ئایه ته ی خوینده وه: ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (الأنعام: ١٥٣) (ئهمه ریگا راسته که ی منه، ده ئیوه ش ئە ی ئیمانداران هه میشه شوینی بکه ون و هه ر به و ریگایه دا بچن، وه شوینی ریچکه کانی تر مه که ون، که

(۱) تفسیر ابن کثیر (ج ۲/ص ۱۹۱).

به هژی ئه و ریچکانه وه له شاپیگه ی خودا بترازین و ته فره قه تان تی بکه ویت ((.

- شیخ "محمد رشید رضا" (رحمته الله علیه) له ته فسیری ئه م ئایه ته دا ده فره رمویت:

((وقد أفرد الصراط المستقیم وهو سبیل الله ، وجمع السبل المخالفة له لأن الحق واحد والباطل ما خالفه وهو كثير فيشمل الأديان الباطلة من مخترعة وسماوية محرفة ومنسوخة والبدع والشبهات ، وبها فسرها مجاهد هنا ، والمعاصي كما في حديث النواس بن سمعان وقد نهى عن التفرق في صراط الحق وسبيله ، فإن التفرق في الدين الواحد هو جعله مذاهب يتشيع لكل منها شيعة وحزب ينصرونه ويتعصبون له ، ويخطئون ما خالفه ، ويرمون أتباعه بالجهل والضلال ، أو الكفر أو الابتداع ، وذلك سبب لإضاعة الدين بترك طلب الحق المنزل فيه ، لأن كل شيعة فيما يؤيد مذهبها ويظهرها على مخالفها ....

ولما كان اتباع الصراط المستقیم وعدم التفرق فيه هو الحق الموحد لأهل الحق الجامع لكلمتهم ، وتوحيدهم وجمع كلمتهم هو الحافظ للحق المؤيد له والمعز لأهله - كان التفرق فيه بما ذكر سببا لضعف المتفرقين وذهم وضیاع حقهم . فبهذا التفرق حل بأتباع الأنبياء السابقين ما حل من التخاذل والتقاتل والضعف وضیاع الحق ، وقد اتبع المسلمون سننهم شبرا بشبر وذراعا بذراع حتى حل بهم من الضعف والهوان ما

یتألمون منه ویتمللون ولم یردعهم عن ذلك ما ورد في التحذیر منه في كتاب الله تعالى وأحاديث رسوله صلى الله عليه وسلم وأثار الصحابة والتابعين ولا ما حل بهم من البلاء المبين ، ولم يبق بينهم وبين من قبلهم فرق إلا في أمرين : (أحدهما) حفظ القرآن من أدنى تغيير وأقل تحريف ، وضبط السنة النبوية بما لم يسبق له في أمة من الأمم نظير . (وثانيهما) وجود طائفة من أهل الحق في كل زمان تدعو إلى صراط الله وحده ، وتتبعه بالعمل والحجة ، كما بشر به صلى الله عليه وسلم . ولكن هؤلاء قد قلوا في القرون الأخيرة ، وكل صلاح وإصلاح في الإسلام متوقف على كثرتهم ، فنسأله تعالى أن يكثرهم في هذا الزمان ويجعلنا من أئمتهم فقد بلغ السيل الزبى .

روى ابن جرير في تفسيره عن ابن عباس في قوله : (فاتبعوه ولا تتبعوا السبل) وقوله : (أقيموا الدين ولا تتفرقوا فيه) (۴۲ : ۳) ونحو هذا في القرآن قال : أمر الله المؤمنين بالجماعة ، ونهاهم عن الاختلاف والفرقة ، وأخبرهم أنه إنما هلك من كان قبلهم بالراء والخصومات^(۱) .

واته : ((له م نایه ته دا خودای گه وره ریگای راستی به تاك هیئاوه که ریگای خودایه ، وه ریچکه کان که پیچیه وانه ی ریگای راستن به کۆ هیئاوه ، چونکه حه ق یه که ، وه باتل که پیچیه وانه یه تی زوره ؛ که ناینی باتلی دروست کراو و ناینه ئاسمانیه گۆرراو و مه نسوخه کان و بییدعه و شوبه هات ده گریته وه ....

(۱) تفسیر المنار - (۸ / ۱۷۲ - ۱۷۳) .

وه خودای گه وره ریگری کردوه له ته فره قه له ریگا و ریباری
حه قدا، چونکه ته فره قه له یه ک نایندا نه وه یه که نه و ناینه
بگیریت به چه ند ریبار و مه زه بیك، که هه ریبه که یان خوئی
بداته پال گروپ و حزبیك، به شیوه یه ک حزب و گروپه که ی خوئی
سه ربخات و ده مارگیری بوئی هه بیئت، وه نه وه ی سه ریچی بکات به
هه له ی بزانیئت، وه شوینکه وتوانی ریگای به رامبه رتاوه نبار بکات
به نه زانی و گومرایی، یان به کوفر یان به بیدعه، وه نه مهش
هوکاریکه بو له ناو چوونی ناین به وه ی خه لک واز به یئن له به دواوا
گه رانی حقه و راستی که له قورئاندا هاتووه، چونکه هه ر گروپ و
حزبیك پشتگیری له مه زه ب و ریباری خوئی ده کات، وه هه ول
ده دات سه ری بخت به سه ر به رامبه ردا.

پاشان فه رمووی: له کاتیکیدا شوینکه وتنی ریگای راست و نه بوونی
جیاوازی تییدا بریتیه له راستیه کی یه کگرتووی نه هلی حقه، که
کۆکه ره وه ی گفت و یه ک کۆمه لیانه، که پاریزهر و یارمه تی ده ری
حه قه، وه سه رخه ری شوینکه وتوانی حقه، له کاتیکیدا جیاوازی و
په رته وازه یی هوکاره بو بی هیزی و زه لیلی و دۆرانی نه هلی
ته فره قه. به م ته فره قه یه شوینکه وتوانی پیغه مبه رانی پیشوو توشی
زه لیلی و کوشتاری یه کتری و بی هیزی و له ده ست دانی حقه بوون.

به راستی موسلمانان شوینی ریپازی میله تانی پیش خویان که وتن بست به بست و هه نگاو به هه نگاو ، هه تاوه کو تووشی بی هیژ و زه لیلی و سه رگه ردانی بوون ، وه نه وهی له قورئانه کهی خودا و سوننه ته کهی پیغه مبه ره ﷺ و نه سه ری صه حابه و تابعین دا هاتبوو رایانی نه چه له کان له وهی واز بهینن له شوینکه وتن میله تانی پیشوو له ته فره قه و په رته وازه بووندا ، وه نه وهی تووشی بوون له به لایه کی روون به وهی شوینکه وتنیان بو میله تانی پیشوو به هه مان شیوه رایانی نه چه له کان و به ناگیانی نه هیناوه ، به مهش هیچ جیاوازییه که له نیوان نه مان و میله تانی پیشوودا نه ما ته نها له دوو خالدا نه بیت: یه کیکیان: پاراستنی قورئانه له بچوکتین گورانکاری و که مترین هه لگه رانه وه ، وه پاراستنی سوننه تی پیغه مبه ره ﷺ که وینه ی نه و جوړه پاراستنه نه بووه له ئاینی ئوممه تانی پیشوودا. دووه میان : بوونی کومه لیک له نه هلی حه ق له هه موو کاتی که خه لکی بانگ ده کهن ته نها بو ریگی راستی خودا به کرده وه و به لگه ، وه کو چوون پیغه مبه ری خودا ﷺ مژده ی داوه .

ئیمامی "ابن جریر الطبری" له ته فسیره که یدا ، له ته فسیری ئایه تی (فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ)، وه ئایه تی (أَقِمْوَا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ)، وه هاوشیوه ی نه مان ئایه تانه له قورئاندا، له "ابن عباس" وه ریوایه تی کردووه که فهرموویه تی: خودای گه وره فهرمانی کردووه به

ئیمانداران که یهك كۆمه ل بن، وه تهفرهقه و جیاوازی لی قه دهغه کردوون، وه ئاگاداری کردوون که وا ئوممه تانی پیش ئه وان له ناوچوون به هۆی ده مه قاله و ناکوکی نیوانیا نه وه)).

به لگه ی پینچه م:

﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ آل عمران: ۱۰۳

له م ئایه ته دا خودای گه و ره دوو نیعمه تی خو ی یادی ئیمانداران ده خاته وه ، ئه و دوو نیعمه ته ش بریتین له :

یه که م : ئه وان دوژمنی یه کتر بوون له پیش ئیسلامدا به لام خوی گه و ره به هۆی نیعمه تی ئیسلامه وه کردنی به برای یه کتری.

دووهم : ئه وان له لیواری دۆزه خ بوون به هۆی تاوان و کوفره وه به لام خودای گه و ره رزگاریانی کرد کاتیك که موسلمان بوون.

هه روه ها خودای گه و ره فه رمان ده کات به موسلمان به وه ی که ده ست بگرن به دینی خوداوه ، وه نه که ن تهفرهقه و دابه شبوو نیان تی بکه ویت ، چونکه به تهفرهقه و په رته وازه بوون تووشی ئه وه ده بن که له پیش ئیسلامدا تووشی بوون له دوژمنایه تی و کوشتاری

یه کتری و گومپا بوون له دونیادا پاشان له قیامه تدا سزا و تۆله سهندنه وهی خودا.

ته فیسیری زانیان بو ئایه ته که :

- ئیمامی "ابن جریر الطبری" (رحمته) له ته فیسیری ئهم ئایه ته دا ده فهرمویت:

((یرید بذلك تعالی ذکره: وتمسکوا بدين الله الذي أمرکم به، وعمله الذي عهده إليکم في كتابه إليکم، من الألفة والاجتماع على كلمة الحق، والتسليم لأمر الله))^(۱).

واته: ((خودای پایه به رزمه بهستی له م ئایه ته نه وهیه که دهست بگرن به و ئایه ی خوداوه که فه رمانی پی کردوون دهستی پیوه بگرن، وه په یوه ست بن به و به ئینه ی که لی وه رگرتوون له و په رتووکه دا که بۆی ناردوون، له بوونی برایه تی و کۆبوونه وه له سه ر وشه ی حق و راستی ، وه ملکه چ بوون بو فه رمانی خودا))

- ئیمامی "ابن کثیر" (رحمته) له ته فیسیری ئهم ئایه ته دا ده فهرمویت:
((وقوله: { وَلَا تَفَرَّقُوا } أَمْرُهُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَنَهَايَهُمْ عَنِ التَّفَرُّقَةِ، وقد وردت الأحاديثُ المتعددة بالنهي عن التفرق والأمر بالإجماع والإئتلاف.....

^(۱) تفسیر الطبری (ج ۴/ص ۳۰).

وقد ضُمنتُ لهم العِصْمَةُ عند اتِّفاقهم، من الخطأ، كما وردت بذلك الأحاديث المتعددة أيضاً، وخيفَ عليهم الافتراق، والاختلاف، وقد وقع ذلك في هذه الأمة فافترقوا على ثلاث وسبعين فرقة، منها فرقة ناجية إلى الجنة ومُسَلَّمة من عذاب النار، وهم الذين على ما كان عليه رسولُ الله صلى الله عليه وسلم وأصحابه^(۱))).

واته: ((ئهم فهرموده یه { وَلَا تَفَرَّقُوا } : لهم ئایه ته دا خودای گه وره فه رمان ده کات به موسلمانان به وهی یه ک کومه ل و یه ک جه ماعت بن ، وه ریگریان لیّ ده کات له ته فره قه و دابه شبوون، وه زور فه رمووده ی جورا و جور هاتوو ه سهارهت به قه ده غه کردنی ته فره قه و فه رمان کردن به یه ک کومه لی و یه ک دهنگی ...

وه خوی گه وره هه له نه کردنی بویان دهسته بهر کردوو له کاتی یه ک کومه لیاندا، وه کو چۆن فه رمووده ی جورا و جور له م باره یه وه هاتوو، وه ئه گه ری دابه شبوون و ته فره قه هه بووه، وه کو چۆن ئهم دابه شبوون و جیاوازییه له م ئومه ته دا روویدا، بویه دابه شبوون بو جه فتا و سی گروپ ، یه کیکیان کومه لی رزگار بووه به ره و به هه شت دهروات و پاریزراوه له سزای ناگری دوزهخ، نه و کومه له ش نه وانه ن که له سه ر نه و ریبازن که پیغه مبه ر ﷺ و هاوه لانی له سه ربوون))

(۱) تفسیر ابن کثیر (ج ۱/ ص ۳۹۰).

- ئیمامی "القرطبی" (رحمته) له ته‌فسیری ئه‌م ئایه‌ته‌دا ده‌فه‌رمویت: ((فإن الله تعالى يأمر بالآلفة وينهى عن الفرقة فإن الفرقة هلكة والجماعة نجاة. ورحم الله ابن المبارك حيث قال: إن الجماعة جبل الله فاعتصموا ... منه بعروته الوثقى لمن دانا قوله تعالى: {وَلَا تَفَرَّقُوا} يعني في دينكم كما افترقت اليهود والنصارى في أديانهم))^(۱).
- واته: ((به‌راستی خوای پایه‌به‌رز فه‌رمان ده‌کات به‌یه‌ک ده‌نگی و براییه‌تی، وه‌ریگری ده‌کات له‌ته‌فره‌قه و جیاوازی، چونکه ته‌فره‌قه له‌ناوچوونه، وه‌یه‌ک ده‌نگی ویه‌ک کۆمه‌لی رزگاربوونه، ره‌حمه‌تی خوا له‌ئین موباره‌ک بی‌ت که فه‌رموویه‌تی:
- به‌راستی جه‌ماعه‌ت په‌تی خوايه‌ بۆیه‌ ده‌ستی پیوه‌بگرن.....
- وه‌فه‌رمووده‌ی په‌روه‌ردگار {وَلَا تَفَرَّقُوا} واته‌ ئه‌ی موسلمانان ته‌فره‌قه و دابه‌شبوون دروست مه‌که‌ن له‌ ئایینه‌که‌تاندا وه‌کو چۆن یه‌هود و نه‌صارا ته‌فره‌قه‌یان دروست کرد له‌ ئایینه‌که‌یاندا))

(۱) تفسیر القرطبی - (۴ / ۱۵۹).

۲- له فهرمووده سه حيهه کاند:

فهرمووده يه که م:

"حذيفة" ی کورپی "الیمان" (رحمته الله علیه) ده فهرمویت: ((کان الناس یسألون رسول الله صلی الله علیه وسلم عن الخیر، و كنت أسأله عن الشر مخافة أن يدركني، فقلت: یا رسول الله! إنا كنا فی جاهلیة و شر، فجاءنا الله بهذا الخیر [فنحن فیهِ]، [و جاء بك]، فهل بعد هذا الخیر من شر [كما كان قبله ؟]. [قال: " یا حذيفة تعلم کتاب الله و اتبع ما فیهِ، (ثلاث مرات) " . قال: قلت: یا رسول الله! أبعد هذا الشر من خیر ؟]. قال: " نعم . [قلت: فما العصمة منه ؟ قال: " السیف "]. قلت: و هل بعد ذلك الشر من خیر ؟ (و فی طریق: قلت: و هل بعد السیف بقية ؟) قال: " نعم، و فیهِ (و فی طریق: تكون إمارة (و فی لفظ: جماعة) على أقضاء، و هدنة على) دخن " . قلت: و ما دخنه ؟ قال: " قوم (و فی طریق أخرى: يكون بعدي أئمة [يستنون بغير سنتي و]، يهدون بغير هديي، تعرف منهم و تنكر، [و سيقوم فیهم رجال قلوبهم قلوب الشیاطین، فی جثمان إنس] " . (و فی أخرى: الهدنة على دخن ما هی ؟ قال: " لا ترجع قلوب أقوام على الذي كانت علیه ") . قلت: فهل بعد ذلك الخیر من شر ؟ قال: " نعم، [فتنة عمياء صماء، علیها] دعة على أبواب جهنم، من أجابهم

إليها قذفه فيها " . قلت : يا رسول الله ! صفهم لنا . قال : " هم من جلدتنا ، و يتكلمون بألسنتنا " . قلت : [يا رسول الله !] فما تأمرني إن أدركني ذلك ؟ قال : " تلتزم جماعة المسلمين و إمامهم ، [تسمع و تطيع الأمير و إن ضرب ظهرك و أخذ مالك ، فاسمع و أطع] " . قلت : فإن لم يكن لهم جماعة و لا إمام ؟ قال : " فاعتزل تلك الفرق كلها ، و لو أن تعض بأصل شجرة ، حتى يدركك الموت و أنت على ذلك " . (و في طريق) : " فإن تمت يا حذيفة و أنت عاض على جذل خير لك من أن تتبع أحدا منهم " . (و في أخرى) : " فإن رأيت يومئذ الله عز وجل في الأرض خليفة ، فالزمه و إن ضرب ظهرك و أخذ مالك ، فإن لم تر خليفة فاهرب [في الأرض] حتى يدركك الموت و أنت عاض على جذل شجرة " . [قال : قلت : ثم ماذا ؟ قال : " ثم يخرج الدجال " . قال : قلت : فبم يحيى ؟ قال : " بنهر - أو قال : ماء و نار - فمن دخل نهري حط أجره و وجب وزره ، و من دخل ناره و وجب أجره و حط وزره " . [قلت : يا رسول الله : فما بعد الدجال ؟ قال : " عيسى ابن مريم " . [قال : قلت : ثم ماذا ؟ قال : " لو أنتجت فرسا لم تركب فلوها حتى تقوم الساعة "]^(۱) .

(۱) أخرجه البخاري (۳۶۰۶ و ۷۰۸۴) و مسلم (۶ / ۲۰) و أبو عوانة (۵ / ۵۷۴ - ۵۷۶) و الطبراني في " مسند الشاميين " (ص ۱۰۹ / ۱) ،

واته : ((خه لکى پرسىاريان ده کرد له پيغه مبهري خوا عليه السلام ده باره رى خيّر و چاکه ، به لام من پرسىاري شه ر و خراپه م لى ده کرد له ترسى ئه وهى پيّم بگات، بويه و وتم : ئه ي پيغه مبهري خوا ئيمه له ناو نه فامى و شه ر و خراپه دا بووين پاشان خودا ئه م خيّر ه ي هينا که ئيمه تيديدان و توشى هينا بومان ، ئايا دواى ئه م خيّر ه شه ر و خراپه هه يه وه ک چۆن له پيشدا هه بوو؟

پيغه مبهريش عليه السلام فه رموى : ئه ي حذيفة فيرى کتبه که ي خوا ببه و شويى ئه وه ش بکه وه که تيدياهه (سى جار)

وتم : ئه ي پيغه مبهري خوا ئايا دواى ئه م خيّر ه شه ر و خراپه هه يه ؟
فه رموى : به لى.

وتم : چى ده تپاريژيت لى ي ؟

فه رموى : شمشير.

وتم : وه ئايا دواى ئه وه شه ر و خراپه يه خيّر و چاکه هه يه ، (له ريگايه کى ترده هاتووه : وتم : ئايا دواى شمشيره که ئيسلام و خيّر ده مينيت) ؟

فه رموى : به لى ، به لام خه لّت و ليلى تيدياهه .

وتم : ئه ي خه لته که ي چى يه ؟

فه رمووی: خه لکانیک ده بیټ له سه ر بهرنامه و ئاکاری من نارپون ،
چاکه و خراپه شیان لی ده بینیت.

وتم: ئایا دواي ئه و خیره شه پ هیه؟

فه رمووی: به لئ ، بانگه وازکارانیک که له سه ر ده رگا کانی دوزه خ
پاوه ستاون ، هه رکه سیك وه لامیان بداته وه ئه وه فری ئی ده دهنه
ناویه وه .

وتم: ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ وه سفیان بکه بۆمان؟

فه رمووی: ئه وانه له پیستی خۆماندان و به زمانی خۆمان قسه
ده کهن.

وتم: ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ به چ شتیك فه رمانم پی ده کهیت
ئه گه ر گه یشتیم به و سه رده مه؟

فه رمووی: په یوه ست ببه به کۆمه لی موسلمانان و پیشه واکه یانه وه .

وتم: ئه ی ئه گه ر موسلمانان نه کۆمه لیان هه بوو نه پیشه و؟

فه رمووی: دوور بگه ره ئه هه موو ئه و فیره قانه ی ئه و سه رده مه ، ئه گه ر
به قه پ گرتنیشت بیټ به ره گی دره ختیکیدا ، تاوه کو مردن پیټ
ده گات تو هه ر له سه ر ئه وه به .

(وه له ریوايه تیکی تردا) : ئه گه ر تو بمریت ئه ی "حذیفه" ، وه

قه پت گرتبیټ له داریک ئه وه باشتره بوټ له وه ی شوینی هیج یه کیك
له و فیره قانه بکه ویت.....))

شه رحی زانایان بو فهرمووده که :

- ئیمامی "ابن جریر الطبری" (رحمته) سه بارهت به م فهرمووده یه ده فهرمویت :

(وفي الحديث أنه متى لم يكن للناس إمام فافترق الناس أحزاباً ، فلا يتبع أحداً في الفرقة ويعتزل الجميع إن استطاع ذلك خشية من الوقوع في الشر) ^(۱)

واته : " نه م فهرمووده یه نه وهی لی وهرده گیریت که وا کاتیك خه ئکی پی شه وایان نه بوو ، وه دابهش بوون بو چه ند گروپ و حزبیک ، نه وه پیویسته شوینی هیچ کام نه م حزبانه نه که ویت ، به ئکو نه گهر توانیت واز نه هه موویان بهینیت ، نه ترسی نه وهی نه وه کو بکه ویت نه ناو شهر و خراپه وه "

- شیخ ئه لبانی (رحمته) له په رتووکی "السلسلة الصحيحة ج ۶ / ص ۵۴" له ژیر ناو نیشانی "لا فرق ولا أحزاب في الإسلام وإنما جماعة و خليفة" سه بارهت به م فهرمووده یه ده فهرمویت :

((قلت : هذا حديث عظيم الشأن من أعلام نبوته صلى الله عليه وسلم و نصحه لأمته ، ما أحوج المسلمين إليه للخلاص من الفرقة و

(۱) كما في الفتح الباري ۳۷/۱۳

الحزبية التي فرقت جمعهم ، و شئت شملهم ، و اذهب شوكتهم ،

فكان ذلك من أسباب تمكن العدو منهم ، مصداق قوله تبارك و تعالى :

﴿وَلَا تَنْزَعُوا أَنْفُسَكُمْ فَيُضْلَوا و تَذَهِبَ رِجْؤُكُمْ﴾ (الأنفال: ٤٦))

واته : ((ده لیم نه مه فه رموده یه کی به سوود و پله و پایه گه ورده یه ،

یه کی که له نیشانه کانی پیغه مبه رایه تی پیغه مبه ره ^{الله} ^{عز و جل} ، وه

ناموزگار یه کی گه ورده یه بۆ ئوممه ته که ی، ئاخۆ موسلمانان چه نديک

پیویستیان پی یه تی بۆ رزگار بوون له ته فره قه و حزبیایه تی، که یه ک

کۆمه لی موسلمانانی تیکداوه و شیرازه یانی بچراندوه و هیژ و

توانایانی نه هیشتوووه ، وه ئه مه ش هۆکاری زالبوونی دوزمنانه

به سه ریاندا ، راستی تی ئه مه فه رموده یه ی خوای گه ورده ی روون

کردوه ته وه که ده فه رمویتی : ﴿وَلَا تَنْزَعُوا أَنْفُسَكُمْ فَيُضْلَوا و تَذَهِبَ رِجْؤُكُمْ﴾ :

ئاگادار بن ناکۆکی و دووبه ره کیتان تی نه که ویتی ، چی تر

سه رناکه ون و هه ره س دینن و تواناتان نامینیت)).

فه رموده ی دووم :

پیغه مبه ری خودا ^{الله} ^{عز و جل} ده فه رمویتی : (إفترقت اليهود على إحدى و

سبعين فرقة و افترقت النصارى على اثنتين و سبعين فرقة، و ستفترق

أمي على ثلاث و سبعين فرقة كلها في النار إلا واحدة ، قالوا من هي يا

رسول الله ﷺ ؟ قال : من كان على مثل ما أنا عليه و أصحابي (وفي رواية اخرى (هم الجماعة) ^(۱) .

واته : ((جوله که دابه شبوون بۆ حه فتاویه ک بهش، وه گاوره کان دابهش بوون بۆ حه فتاودو بهش، وه ئوممه ته که م دابهش ده بیّت بۆ حه فتاوسیّ بهش ^(۲) هه مووی بۆ ئاگره ته نها یه ک کۆمه ل نه بیّت ،

^(۱) سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : ۱۴۹۲ .

^(۲) ئیمامی "القرطبي" سه بارهت به وهی که ئوممه تی پیغه مبه ر ﷺ حه فتاوا سیّ فیرقه نه به لام ئوممه تانی تر حه فتاویه ک یان حه فتاودو فیرقه نه، واته ئوممه تی پیغه مبه ر گروپیکی زیاتره له ئوممه تانی تر، له م باره یه وه ده فه رمویتی : « وقد قال بعض العلماء العارفين هذه الفرقة التي زادت في فرق أمة محمد صلى الله عليه وسلم هم قوم يعادون العلماء ويبغضون الفقهاء ولم يكن ذلك قط في الأمم السالفة » . أهـ تفسیر القرطبي

ج ۷ / ص ۱۴۱

واته : " هه ندیک له زانا یان ده فه رموون : ئه و گروپه ی که زیادی کرد له فیره قه گومراکانی ئوممه تی موحه ممه د ﷺ ئه وانه نه که دژییه تی زانا یان ده که نه و رقیان له فه قیهه کانه ، که ئه م جوړه هه رگیز له ناو ئوممه تانی پیشتوردا نه بووه "

* چونکه ئوممه تانی پییش ئیسلام کاتیکی موسلمان ده بوون ، چی تر دژییه تی زاناکانیان نه ده کرد، به لکو هه ندی جار زیاده پره و بیان له زانا یاندا

وتیان ئه و کۆمه له کۆیه ئه ی پیغه مبه ری خودا ﷺ ؟ فه رموی :
ئه وانه ن له سه ر وینه ی ئه و پیازهن که من و هاوه لانی له سه ره ، وه
له گیرانه وه یه کی ترده فه رموی : ئه وانه ن که جه ماعه تن))^(١).

ده کرد، تاوه کو ئه وه ی په نا به خوا کار ده گه یشته ئه وه ی بیان په رستن،
وه کو خودای گه وره ده فه رموی: ﴿ اَتَّخَذُوا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِّنْ
دُونِ اللّٰهِ ﴾ التوبة : ٣١ ، به لام له نیو گروپه ئیسلامیه کانی ئومه تی
پیغه مبه ردا ﷺ هه یه قسه به زانایان ده کات، که ئه مپۆش له پۆژگاری
ئیمه دا زۆرن ئه و جۆره که سانه .

^(١) هه ندی که س واگومان ده بن ئه و گروپانه ی که پیغه مبه ر به گومرا له
قه له میانی داوه و فه رمویه تی : "هه موویان بۆ ناو ئاگرن" ئه و گروپانه ن
که کافرن ، وه گروپه ئیسلامیه کان ناگریته وه !! ، به لام له راستیدا وانیه ،
چونکه پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رمویه تی: "ئومه ته که م دابه ش ده بییت
بۆ حه فتا و سی به ش" ، که واته ئه وانه ی که گومرا بونه له هه مان کاتدا
ئومه تی ئه ون، که وابوو کافران ناگریته وه، چونکه گروپه کافره کان
ئومه تی ئه و نین، وه کو ئیمامی "الخطابی" رحمه الله ده فه رمویت: « قوله ستفترق
أمّتي على ثلاث وسبعين فرقة، فيه دلالة على أن هذه الفرق كلها غير خارجين
من الدين إذ النبي صلى الله عليه وسلم جعلهم كلهم من أمته ». سنن

شهرحی زانایان بو فهرمووده که :

- شیخ ئه لبانی (رحمته الله علیه) سه بارهت به م فهرمووده یه ده فهرمویت :
 ((الحقیقة هذا الحديث حديث الفرق ينبغي أن يكون منهج كل مسلم خاصة في هذا الزمن التي كثر فيه الجماعات والفرق وكل فرقة منها تدعي أنها على الحق))^(١).
 واته : ((له راستیدا ئهم فهرمووده یه (فهرمووده ی حزبه کان)
 پیویسته ببیته مه نه جی هه موو موسلمانیک به تاییهت لهم
 سه رده مه دا که وا کومه ل و گروپ و حزب زور بووه، وه هه موو گروپیک
 له و گروپانه بانگه شه ی نه وه ده کات که خو ی له سه ر ده قه))

فهرمووده ی سییه م :

- پیغه مبه ری خوا ^{والله اعلم} ده فهرمویت: "قد ترکتم علی البیضاء لیلها کنهارها لا یزیغ عنها بعدي إلا هالك و من یعش منکم فسیری اختلافا کثیرا ، فعلیکم بسنتي و سنة الخلفاء الراشدين المهديين عضوا علیها بالنواجز" ^(٢).

(١) سلسله الهدی و النور " شریط رقم ٧٠٥ الوجه أ البداية.

(٢) سلسله الأحادیث الصحیحة رقم : ٩٣٧.

واته : ((به جيتانم هيشتووه له سه ره بهرنامه و دينيكي روون و ئاشكرا ، شهوي وهكو روژي رووناكه، هيچ كهسيك لي ي لا نادات له پاش من ته نها كهسيك نه بيت كه به هيلاكدا چوو بيت ، وه هر كهسيك له ئيوه ئه گهر بژيت ئهوا جياوازييه كي زورده بينيت، ئه و كاته پيوسته دهست بگرن به سوننه تي من و سوننه تي جيني شينه هيدايت دهره راسته كانه وه، دهستي پيوه بگرن و قه پي لي بگرن به كاكيله كانتان)).

شهرحي زاناياني بو فهرموده كه :

- ئيمامي "ابن رجب" (رحمته الله عليه) سه بارهت بهم فهرموده يه ده فهرمويت :

(وقوله صلى الله عليه وسلم فإنه من يعش منكم بعدي فسيروا اختلافًا كثيرًا فعليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي عضوا عليها بالنواجذ هذا إخبار منه صلى الله عليه وسلم بما وقع في أمته بعده من كثرة الاختلاف في أصول الدين وفروعه وفي الأعمال والأقوال والاعتقادات وهذا موافق لما روي عنه من افتراق أمته على بضع وسبعين فرقة وأنها كلها في النار إلا فرقة واحدة وهي ما كان عليه وأصحابه ولذلك في هذا الحديث أمر عند الافتراق والاختلاف بالتمسك بسنته وسنة الخلفاء الراشدين من بعده والسنة هي الطريق المسلوک فيشمل ذلك التمسك بما كان عليه هو وخلفاؤه الراشدون من الاعتقادات والأعمال والأقوال وهذه هي السنة الكاملة

ولهذا كان السلف قديما لا يطلقون اسم السنة إلا على ما يشمل ذلك كله وروي معنى ذلك عن الحسن والأوزاعي والفضيل بن عياض وكثير من العلماء المتأخرين يخص اسم السنة بما يتعلق بالاعتقاد إلا أنها أصل الدين والمخالف فيها على خطر عظيم^(۱)

واته: ((ئەو وتەیه ی پیڤه مبه ر عَلَيْهِ السَّلَامُ که دهفه رموئیت: "به پاستی هه ر که سیک له ئیوه ئەگه ر له دوا ی من بژئیت ئەوا جیاوازییه کی زۆر ده بینئیت، ئەو کاته پیو یسته ده ست بگرن به سوننه تی من و سوننه تی جینیشینه هیدایه تده ره پاسته کانه وه، دهستی پیوه بگرن و قه پی لی بگرن به کاکیله کانتان" ئەمه هاوالیکه له پیڤه مبه ره وه عَلَيْهِ السَّلَامُ، به وه ی که روویدا له ئوممه ته کهیدا دوا ی خو ی له زۆری جیاوازی و ناکوکی له بنچینه ی ئاین و به شه کانی دا، وه له کرده وه و ته و بیرو باوه پدا، وه ئەمه ش هاوتایه له گه ل ئەو ئەو فه رموده ی که ریوایه ت کراوه لی یه وه سه بارهت به دابه شبوونی ئوممه ته که ی بۆ چه فتا و هه ندی به ش که هه موو ئەو فیره قانه بۆ ناو ئاگره ته نها یه کیکیان نه بیئت، که کۆمه له ش ئەوانه ن له سه ر ریباری پیڤه مبه ر عَلَيْهِ السَّلَامُ و هاوه لائن.

^(۱) جامع العلوم والحکم ج ۱/ ص ۲۶۳

بۆیه له م فه رمووده یه دا پیغه مبه ری خودا ﷺ له کاتی ته فره قه و جیاوازی دا فه رمانی کردووه به ده ست گرتن به سوننه تی خو ی و سوننه تی خه لیفه راشدینه کانی دوای خو یه وه، وه سوننه ت ئه و ریگایه یه که گیراوه ته به ر"له لایه ن ئه هلی سوننه وه"، که بریتیه له ده ست گرتن به وه ی که پیغه مبه ر ﷺ خو ی و خه لیفه کانی راشدینی له سه ر بوون له بواره کانی بیروباوه ر و کرده وه و گو فتار دا. ئا ئه مه ش سوننه ت و شو ی که وتنیکی ته واوه بو پیغه مبه ر ﷺ، بۆیه سه له ف له کۆندا ناوی سوننه تیان به شیوه یه کی ره ها به کار نه ده هیئا ته نها به شیوه یه که نه بی ت که هه موو ئه مانه له خو بگری ت"که بیروباوه ر و کرده وه و گو فتاره"، وه مانای ئه مه ش له ئیما می "حسن البصری" و "الأوزاعي" و "الفضیل بن عیاض" ریوایه ت کراوه.

زۆریک له زانایانی پاشین "المأخرین" ناوی سوننه تیان تایبه ت کردووه به بواره کانی عه قیده وه، له به ر ئه وه ی که عه قیده بنه مای ئاینه، وه ئه وه ی دژوار و نا قایل بی ت به و ریگایه ئه وه له سه ر لیواری تیاچوون و فه وتانیکی گه وره دایه))

- ئیمامی ئەحمەد (رحمەتہ اللہ علیہ) دەفەر مویت:

(أصول السنة عندنا التمسك بما كان عليه أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم والاعتداء بهم وترك البدع)^(۱)

واته: ((بنچینه ی سوننه ت لای ئیمه ی ئەهلی سوننه بریتیه له دهست گرتن و په یوه ست بوون به و ریبازه وه که هاوه لانی پیغه مبه رحمەتہ اللہ علیہ وازه یتان له بیدعه)).

- "أبو العالية" (رحمەتہ اللہ علیہ) دەفەر مویت:

(عليكم بالأمر الأول الذي كانوا عليه قبل أن يفترقوا)^(۲).

واته: ((دهست بگرن به و به رنامه یه وه که هاوه لانی و سه له ف له سه ری بوون پیش ئەوه ی ته فره قه له ئوممه تی ئیسلامیدا روو بدات)).

^(۱) أصول السنة (ج ۱/ص ۱۴).

^(۲) تلبیس إبلیس (ج ۱/ص ۱۶).

فه‌رمووده‌ی چوارهم :

بِیَغِهِ مَبْرَىٰ خُودِا وَاللّٰهُ دِه‌فه‌رموئیت: "إِنَّ اللَّهَ يَرْضَىٰ لَكُمْ ثَلَاثًا، وَيَسْخَطُ لَكُمْ ثَلَاثًا، يَرْضَىٰ لَكُمْ: أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا، وَأَنْ تُنَاصِحُوا مَنْ وَلَاهُ اللَّهُ أَمْرَكُمْ؛ وَيَسْخَطُ لَكُمْ ثَلَاثًا: قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةُ الْمَالِ" ^(۱)

واته: ((خودای گه‌وره لیٚتان رازی ده‌بیٚت به‌سی کردار ، وه به‌سی کرداریش لیٚتان توپه ده‌بیٚت، لیٚتان رازی ده‌بیٚت به‌وه‌ی که ته‌نها نه‌و به‌رستن و هیچ شتیک نه‌که‌ن به‌شهریکی ، وه به‌وه‌ی که هه‌مووتان ده‌ست بگرن به‌نایینی خوداوه و ته‌فره‌قه و په‌رته‌وازه نه‌بن، وه گوپرایه‌لی نه‌و که‌سه بکه‌ن که خودای گه‌وره کردوویه‌تی به‌فه‌رمانره‌واتان ، وه توپه ده‌بیٚت به‌سی کردار : به‌وته و ته‌و زور پرسیارکردن و به‌فیږدانی مال و سامان))

شه‌رحی زانایان بو‌فه‌رمووده‌که :

- ئیمامی "النووي" (رحمته) له‌شه‌رحی ئهم فه‌رمووده‌یه‌دا ده‌فه‌رموئیت:

^(۱) رواه مسلم في كتاب الأقضية (۱۷۱۵) من حديث أبي هريرة.

((وَأَمَّا الْاِعتصَامُ بِجِبِلِّ اللَّهِ فَهُوَ التَّمَسُّكُ بِعَهْدِهِ وَهُوَ اتِّبَاعُ كِتَابِهِ الْعَزِيزِ وَحُدُودِهِ وَالتَّأْدِبُ بِأَدْبِهِ وَالْجِبِلُّ يُطْلَقُ عَلَى الْعَهْدِ وَعَلَى الْأَمَانِ وَعَلَى الْوَصْلَةِ وَعَلَى السَّبَبِ وَأَصْلُهُ مِنْ اسْتِعْمَالِ الْعَرَبِ الْجِبِلَّ فِي مِثْلِ هَذِهِ الْأُمُورِ لَا سَتَمْسَاكُهُمْ بِالْجِبِلِّ عِنْدَ شِدَائِدِ أُمُورِهِمْ وَيُوصِلُونَ بِهَا الْمَتَفَرِّقَ فَاسْتَعِيرَ اسْمَ الْجِبِلِّ لِهَذِهِ الْأُمُورِ، وَأَمَّا قَوْلُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تَفْرُقُوا فَهُوَ أَمْرٌ بِلِزْومِ جَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ وَتَأَلُّفِ بَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ وَهَذِهِ أَحَدُ قَوَاعِدِ الْإِسْلَامِ))^(۱).

واته: ((به لām دهست گرتن به "جبل" ی خوداوه واته دهست گرتن و په یوه دهست بوون به په یمانه که یه وه که شوین که وتنی په رتوکه که ی و ره چا و کردنی سنوری په روه ردگار و جی به جی کردنی ره و شت و نا کاره کانی ئیسلامه ....

به لām ئه و ته یه ی پیغه مبه ر صلی الله علیه و آله و سلم که دهفه رمویت: "وَلَا تَفْرُقُوا" ئه وه فه رمانیکه بؤ موسلمانان به وه ی که په یوه دهست بوون به یه ک کۆمه لئ و جه ماعه تی موسلمانانه وه ، وه هوگری یه کتر بن ، که ئه مه ش یه کیکه له بڼه ماکانی ئیسلام.

^(۱) شرح النووي علی مسلم - (۱۲ / ۱۱).

فه رمووده ی پینجه م :

عبداللای کوری مه سعود رحمه الله ده فه رموئیت : گویم له پیاویک بوو به شیوه یه ک ئایه تیکی ده خوئینده وه ، به لام پیشتتر گویم له پیغه مبه ری خوا بوو رحمه الله به شیوه یه کی تر ئه و ئایه ته ی ده خوئینده وه ، بویه بوو به ده مه قاله مان له سه ر شیوه ی خوئینده وه ی ئایه ته که ، پاشان کا برام برد بۆ لای پیغه مبه ر رحمه الله ، وه پیغه مبه رم رحمه الله ئاگادار کرده وه به رووداوه که ، له و کاته دا به ده م و چاویدا زانیم پیی ناخوشه ، پاشان فه رمووی :

«كَلِمَا مٌحْسِنٌ، وَلَا تَخْتَلَفُوا فَإِنْ مِنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلْكَوا»^(۱)

واته : ((هه ردووکتان چاکه کارن ، با جیاوا ی نه که وئیه نیوانتانه وه ، چونکه به راستی نه وانه ی پیش ئیوه جیاوازی و نا کوکی که و ته نیوانیانه وه ، بویه به هیلاکدا چوون^(۲)))

^(۱) صحیح البخاری ج ۳ / ص ۱۲۸۲

^(۲) جا ئه گه ر ئه مه له کاتی کدا بیئت که عه عبداللای کوری مه سعود رحمه الله و که سیکی تر له خوئینده وه ی قورئاندا جیاواز بن ، له گه ل ئه وه شدا پیغه مبه ر رحمه الله به م شیوازه ئاگاداریان بکاته وه و هه ره شه یان لی بکات ، ئه ی ئه م هه موو حزب و کۆمه ل و فیرقه یه ی که ئه مپۆ هیه ، که زۆر له یه ک جیاواز و دژ به یه کن ، به لکو زۆر جار ده ستیان چۆته خوئینی یه کتری و

• زانای پایه به‌رز "ابن حجر العسقلانی" (رحمته‌الله) سه‌بارت به‌م

فه‌رموده‌یه ده‌فه‌رموئیت:

«وفي هذا الحديث والذي قبله الحز على الجماعة والالفه والتحذير

من الفرقة والاختلاف والنهي عن المراء في القرآن بغير حق»^(۱)

واته: ((ئەم فه‌رموده‌یه و ئەو فه‌رموده‌یه‌ی پێش ئەمه، هانی

موسلمانان ده‌دات له‌سه‌ر جه‌ماعه‌ت و براه‌تی، وه ئاگاداریان

ده‌کاته‌وه له‌ته‌فره‌قه و جیاوازی، وه ری‌گریان لی‌ ده‌کات له‌

ده‌مه‌قاله و ناکوکی له‌ قورئاندا به‌ ناحقه‌))

یه‌کتریان کوشتووه، ئەمه چۆن حه‌رام و قه‌ده‌غه‌ نی‌ یه‌ له‌ دینی‌ خوای

گه‌وره‌دا؟!.

^(۱) فتح الباري ج ۹/ص ۱۰۲

فه رمووده ی شه شه م :

"أبو ثعلبة الحُشني" رحمته الله ده فه رمویت: هاوه لآن نه گهر له شوینیکدا بیاندا یه وه له سه فه ردا نه وه بلاوه یان ده کرد به دۆل و شیوه کاندای، بویه پیغه مبه ری خودا رحمته الله رۆژیکیان فه رمووی: «إِنَّ تَفَرُّقَكُمْ فِي هَذِهِ الشَّعَابِ وَالْأَوْدِيَةِ إِنَّمَا ذَلِكُمْ مِنَ الشَّيْطَانِ»^(۱) واته: "نه و بلاوه کردنه ی ئیوه له م دۆل و شیوانه دا له شه یتانه وه یه"^(۲)

(۱) سنن أبي داود ج ۳/ص ۴۱، وقال الألباني: إسناده صحيح، وصححه ابن حبان والحاكم والذهبي، أنظر صحيح أبي داود (۷ / ۳۷۸).

(۲) نه مه له کاتیکیدا که هاوه لآن له گه ل پیغه مبه ری خودا رحمته الله بوو، وه بۆ یه کیک له غه زاکان ده رچوو بوون، به لام ته نها له کاتی دانیشتنیاندا به بلاوی و به ش به ش دانیشتن بوون، به بی نه وه ی هیچ کیشه و ناکۆکی و جیاوازی بیروبوچونیان هه بییت، به لام پیغه مبه ر رحمته الله پیی فه رموون: "نه م به ش به ش بوون و پارچه پارچه بونه تان له شه یتانه وه یه"، ئاوه ها ده فه رمویت به رامبه ر نه م دابه شبوونه روواله تیه !!، نه ی نه بییت نه م هه موو حزب و گروپ و فیرقه لیک جیاواز و جۆرا و جۆره ی نه مپۆ، که هه ریه که بیروباوه رپیک و مه نه ه جیکی هه یه جیاواز له وی تر له بنه پهرت و بنه مای سه ره کی دا، نه کی وه بییت !!!

بویه "أبو ثعلبة الحشني" ده فهرمویت: «لَمْ يَنْزِلُوا بَعْدَ مَنْزِلِ إِلَّا انْضَمَّ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ حَتَّى لَوْ بُسِطَ عَلَيْهِمْ تَوْبٌ لَعَمَّهُمْ»^(۱)

واته: "بویه هیچ کات صهابه دوی ئه م ئامورگارییه ی پیغه مبه ر عليه السلام دانه دهنیشتن له هیچ شوینیکدا ئیلا به شیوه یه ک

تو بلئی به ئاماده بوونی پیغه مبه ر عليه السلام و هاوه لانی خوا لی رازی بوو، وه له کاتی ده رچوون بو جهاد و غه زای کافران بو به رزی وشه ی خوا و سه رخستنی دینه که ی، له گه ل ئه وه شدا ئاوه ته خواز بوون به شه هید بوون له ریگا کهیدا، به لام ته نها له رویشتندا به ش به ش رویشتیان له شه ی تانه وه بیّت، به لام له م سه رده مه دا بوونی ده یان حیزب و فیرقه به ناو ئیسلامه وه!!، که بیروباوه ر و مه نه هج و به رنامه و په یرویان لیک جیاوازه، وه هه رکه سیک ته نها خوئی پی راسته و ئه وی تری پی گومرا و سه ر لی شیواوه، بگره هه ندی جار پی کافره، ئایا تو بلئی له ره حمانه وه بیّت و خوا فه رمانی به م شته کرد بیّت؟! !! سبحانک هذا بهتان عظیم.

بویه پاش ئه م ئامورگارییه ی پیغه مبه ر عليه السلام هاوه لان ئه و کاره یان دووباره نه کرده وه، به لکو هه مو کات یه ک ریز و یه ک کومه ل بوون له ریگا و بانیشدا. که وابوو ئایا ئه وه ی هاوه لان ته واوه "له یه ک ریزی و برایه تی" یان ئه و پارچه پارچه یی و جیاوازی و حزب حزبنه ی ئه مرق که به ناوی ئیسلامه وه ده کریت؟!؟.

نه بیت که هه موویان ده چوونه پالی یه کتری تاوه کو پارچه
قوماشیکت هه لدایه ته سه ریان ئه وه هه موویانی ده گرته وه و
هه موویان ده که وتنه ژیری و به شیانی ده کرد"

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه وسلم.

سه رچاوه

- ۱- القرآن الکریم.
- ۲- الجامع الصحیح المختصر، تألیف: محمد بن إسماعیل أبو عبدالله البخاری الجعفی، دار النشر: دار ابن کثیر، الیمامة - بیروت - ۱۴۰۷ - ۱۹۸۷، الطبعة: الثالثة، تحقیق: د. مصطفى ديب البغا.
- ۳- صحیح مسلم، تألیف: مسلم بن الحجاج أبو الحسین القشیری النیسابوری، دار النشر: دار إحياء التراث العربي - بیروت، تحقیق: محمد فؤاد عبد الباقي.
- ۴- صحیح مسلم بشرح النووي، تألیف: أبو زکریا یحیی بن شرف بن مری النووي، دار النشر: دار إحياء التراث العربي - بیروت - ۱۳۹۲، الطبعة: الطبعة الثانية.
- ۵- فتح الباری شرح صحیح البخاری، تألیف: أحمد بن علي بن حجر أبو الفضل العسقلانی الشافعی، دار النشر: دار المعرفة - بیروت، تحقیق: محب الدين الخطيب.
- ۶- کتب و رسائل و فتاوی شیخ الإسلام ابن تیمیة، تألیف: أحمد عبد الحليم بن تیمیة الحرانی أبو العباس، دار النشر: مكتبة ابن تیمیة، الطبعة: الثانية، تحقیق: عبد الرحمن بن محمد بن قاسم العاصمي النجدي.

- ۷- جامع البیان عن تأویل آی القرآن، تألیف: محمد بن جریر بن یزید بن خالد الطبری أبو جعفر، دار النشر: دار الفکر - بیروت - ۱۴۰۵.
- ۸- تفسیر القرآن العظیم، تألیف: إسماعیل بن عمر بن کثیر الدمشقی أبو الفداء، دار النشر: دار الفکر - بیروت - ۱۴۰۱.
- ۹- فتح القدر الجامع بین فنی الروایة والدراية من علم التفسیر، تألیف: محمد بن علي بن محمد الشوکاني، دار النشر: دار الفکر - بیروت.
- ۱۰- الجامع لأحكام القرآن، تألیف: أبو عبد الله محمد بن أحمد الأنصاري القرطبي، دار النشر: دار الشعب - القاهرة.
- ۱۱- تفسیر البحر المحیط، تألیف: محمد بن یوسف الشهير بأبي حیان الأندلسي، دار النشر: دار الكتب العلمية - لبنان/ بیروت - ۱۴۲۲هـ - ۲۰۰۱م، الطبعة: الأولى، تحقیق: الشيخ عادل أحمد عبد الموجود - الشيخ علي محمد معوض، شارك في التحقيق ۱- د. زکریا عبد المجید النوقی ۲- د. أحمد النجولي الجمل.
- ۱۲- الدر المنثور، تألیف: عبد الرحمن بن الڪمال جلال الدين السيوطي، دار النشر: دار الفکر - بیروت - ۱۹۹۳.

١٣- تفسیر القرآن الحکیم (تفسیر المنار): للشيخ محمد رشيد بن علي رضا (المتوفى : ١٣٥٤هـ) - الهيئة المصرية العامة للكتاب - سنة ١٩٩٠ م.

١٤- التفسير الميسر: لمجموعة من العلماء - عدد من أساتذة التفسير تحت إشراف الدكتور عبد الله بن عبد المحسن التركي - موقع مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف.

١٥- تيسير الكريم الرحمن في تفسير كلام المنان، تأليف: عبد الرحمن بن ناصر السعدي، دار النشر: مؤسسة الرسالة - بيروت - ١٤٢١هـ - ٢٠٠٠م، تحقيق: ابن عثيمين.

١٦- مسند الشاميين، تأليف: سليمان بن أحمد بن أيوب أبو القاسم الطبراني، دار النشر: مؤسسة الرسالة - بيروت - ١٤٠٥ - ١٩٨٤، الطبعة: الأولى، تحقيق: الشيخ حمدي بن عبد المجيد السلفي.

١٧- سنن البيهقي الكبرى، تأليف: أحمد بن الحسين بن علي بن موسى أبو بكر البيهقي، دار النشر: مكتبة دار الباز - مكة المكرمة - ١٤١٤ - ١٩٩٤، تحقيق: محمد عبد القادر عطا.

١٨- جامع العلوم والحكم في شرح خمسين حديثاً من جوامع الكلم، تأليف: زين الدين أبي الفرج عبد الرحمن بن شهاب الدين

- البغدادی، دار النشر: مؤسسة الرسالة - بیروت - ١٤١٧هـ -
 ١٩٩٧م، الطبعة: السابعة، تحقیق: شعیب الأرناؤوط / إبراهیم بلجس.
 ١٩- السلسلة الصحيحة، تألیف: محمد ناصر الدین الألبانی، دار النشر:
 مكتبة المعارف - الرياض، عدد الأجزاء: ٧.
 ٢٠- أصول السنة، تألیف: أبو عبدالله أحمد بن محمد بن حنبل الشیبانی،
 دار النشر: دار المنار - الخرج - السعودية - ١٤١١هـ الطبعة:
 الأولى.
 ٢١- تلبیس إبلیس، تألیف: عبد الرحمن بن علی بن محمد أبو الفرج، دار
 النشر: دار الكتاب العربي - بیروت - ١٤٠٥ - ١٩٨٥، الطبعة:
 الأولى، تحقیق: د. السید الجمیلی.
 ٢٢- صحیح أبي داود: تألیف: محمد ناصر الدین الألبانی، دار النشر:
 مؤسسة غراس للنشر والتوزیع، الكويت، عدد الأجزاء: ٧ أجزاء،
 الطبعة: الأولى، ١٤٢٣ هـ - ٢٠٠٢ م.
 ٢٣- جامع بیان العلم وفضله، تألیف: یوسف بن عبد البر النمري، دار
 النشر: دار الكتب العلمية - بیروت - ١٣٩٨.